

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

Borgerlig navigering i föränderlig utrikespolitik
En komparativ studie av borgerliga utrikesdeklarationer från
2010 & 2023

B- uppsats i statsvetenskap
David Edoff & Kornelius Persson
STVA23
VT23
Handledare: Lars Vetle Handeland

Abstract

Med bakgrund av den nuvarande situationen i världspolitiken, med nya geopolitiska utmaningar i Sveriges närområde och svenskt ordförandeskap i Europeiska rådet är det intressant att lyfta fram hur svensk utrikespolitik förs idag och hur det skiljer sig från tidigare år. Följande uppsats ämnar därför att undersöka hur alliansregeringens utrikespolitik med Carl Bildt som ansvarig minister 2010 skiljer sig från den nuvarande Tidö-regeringens utrikespolitik med Tobias Billström som ansvarig minister 2023. De båda ministrarnas transkriberade utrikesdeklarationer från 2010 respektive 2023 undersöks och analyseras för att identifiera skillnader såväl som likheter texterna emellan. Med hjälp av liberalism och realism, vilket är två vedertagna teorier inom Internationella Relationer, är ambitionen att kunna urskilja i vilka avseenden de båda regeringarna skiljer sig åt i både fokusområden och prioriteringar relaterade till den förda utrikespolitik. Den valda metoden för analysen är idéanalys, för att optimalt förstå hur och i vilka områden politiken förändrats över tid. Slutsatsen som uppsatsen kommer fram till är att deklarationerna skiljer sig utifrån dess olika förhållningssätt till utrikespolitik, där Carl Bildts deklamation är betydligt mer liberal samtidigt som Tobias Billströms motsvarande tenderar till att ha fler realistiska idéer som dominerar deklamationen.

Nyckelord: Utrikespolitik, realism, liberalism, idéanalys, geopolitik, säkerhet, borgerlig

Ord: 7756

Innehållsförteckning

1.0 Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning	4
1.2 Tidigare forskning	5
2.0 Bakgrund	7
2.1 Utrikesdeklaration.....	7
2.2 Alliansregeringen.....	7
2.3 Rysslands invasion av Ukraina	7
2.4 Ordförandeskap i Europeiska unionens råd	8
2.5 Tidöavtalet	9
3.0 Teori & Metod	10
3.1 Avgränsningar	10
3.2 Teori.....	10
3.2.1 Hermeneutiken.....	10
3.2.2 Liberalism.....	11
3.2.3 Realism.....	12
3.4 Metod	14
3.4.1 Idéanalys	14
3.5 Operationalisering.....	15
3.6.1 Utrikesdeklaration 2010.....	16
3.6.2 Utrikesdeklaration 2023.....	16
3.6.3 Övrigt material	16
4.0 Analys	17
4.1 Utrikesdeklarationen 2010	17
4.2 Utrikesdeklaration 2023.....	20
5.0 Diskussion	23
6.0 Sammanfattande konklusion	26
7.0 Referenser	28

1.0 Inledning

År 2004 grundades regeringsalternativet Alliansen som en reaktion mot den Socialdemokratiska regeringen. Alliansen bestod av Folkpartiet (nuvarande Liberalerna), Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet. År 2006 vinner man valet och håller makten till 2014. Socialdemokraterna med stödpartier styr sedan landet till år 2022, där Sverige återigen får en borgerlig regering bestående av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Skillnaden mot alliansåren är dels att Centerpartiet inte längre är med i koalitionen, men framför allt att Sverigedemokraterna är det största partiet i koalitionen. Det är just den skillnaden mellan alliansregeringen och tidöregeringen som skapade ett intresse att utreda hur utrikespolitiken skiljer sig regeringarna emellan. Har utrikespolitiken förändrats av Sverigedemokraternas inträde i maktens finrum? Utöver att vi har haft ett regeringskifte i Sverige har förutsättningarna för svensk utrikespolitik också drastiskt förändrats i och med Rysslands olagliga invasion av Ukraina. Nu har Sverige ansökt om att gå med i Nato vilket hade varit otänkbart år 2010. Världen, de inrikespolitiska förutsättningarna har radikalt förändrats, och vi vill då ta reda på om denna skillnad återspeglas i de olika utrikesdeklarationerna?

Studiens antagande är att borgerlighetens utrikespolitiska agenda förändrats mellan åren som avhandlas i studien. Dels med tanke på den allvarliga utvecklingen med invasionskrig i östeuropa, dels på grund av Sverigedemokraternas inträde och inflytande i riksdagen och tidöregeringen. I och med detta menar vi på att borgerlig utrikespolitik blivit tvingad till en oönskad utveckling, där liberala tendenser från utrikesdeklarationen 2010 bleknar och realistiska tendenser tar vid.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med undersökningen är att utröna eventuella likheter och skillnader mellan utrikesdeklarationerna från 2010 och 2023. Undersökningen syftar till att skapa en förståelse för hur det politiska landskapet förändrats de senaste tretton åren och hur det har påverkat den uttalade utrikespolitiken. Tidöregeringen har bara suttit vid makten i drygt ett halvår, och utrikesdeklarationen är bara någon månad gammal. Det är därför relevant att undersöka hur

den nya borgerliga regeringens utrikespolitik skiljer sig från alliansregeringens. För att skapa förståelse kommer vi också analysera deklARATIONERNA utifrån realism och liberalism som IR-teorier. Den främsta anledningen till att denna undersökning är relevant är för att den stora skillnaden mellan nuvarande regering och alliansregeringen, är att Sverigedemokraterna tillkommit i regeringsunderlaget. För Sverigedemokraterna är det första gången på riksnivå som partiet fått reell makt. Även om Tidöavtalet inte reglerar utrikespolitiken är det intressant och befogat att undersöka om den förda utrikespolitiken förändrats sedan SD inte var med i regeringsunderlaget under alliansåren. Syftet med uppsatsen kan sammanfattas med att undersöka hur Sveriges utrikespolitiska visioner skiljer sig mellan 2010 och 2023.

För att tillfredsställa syftet har vi kommit fram till att använda följande frågeställning: *Vilka likheter och skillnader finns mellan alliansregeringens utrikesdeklaration från år 2010 och tidöregeringens utrikesdeklaration från 2023?*

1.2 Tidigare forskning

Svensk utrikespolitik har varit föremål för forskning under en lång tid, oavsett undersökningsområde inom utrikespolitiken. Däremot är det få studier på högre nivå som omfattat utrikesdeklarationer, eftersom dessa deklARATIONER innehåller regeringens utrikespolitiska mål och prioriteringar inom flera fokusområden blir en analys av dokumenten aktuellt.

Ett exempel på forskning som utförts på en högre nivå och som avhandlar en jämförande studie mellan utrikesdeklarationer är artikeln *“En moralisk stormakt i post-neutral tappning: Svensk utrikespolitik 2011–2018”* skriven av Björn Fägersten och Björn Jerdén. Artikeln fokuserar på svensk utrikespolitik från 2011-2018 och är ett segment tillhörande en större textsamling som avhandlar hur nordiska länder reagerar på den senare tidens geopolitiska förändringar. (Fägersten & Jerdén 2018 s.343) Vidare ger författarna av artikeln en överblick av svensk utrikespolitik och presenterar de viktigaste aktörerna och institutionerna i svensk politik, artikeln diskuterar även hur den svenska utrikespolitiken presenterats i utrikesdeklarationerna från 2011-2018, hur Sverige vidareutvecklat relationer med andra länder och organisationer sedan 1990-talet, bland annat EU-medlemskap, NATO så väl som med USA och Kina. (Fägersten & Jerdén 2018 s.344) Detta i syfte att visa hur Sverige försöker anpassa sin politik

och utrikespolitiska fokusområden i en tid präglad av världspolitisk turbulens. (Fägersten & Jerdén 2018 s.354)

2.0 Bakgrund

I detta avsnitt kommer centrala begrepp och händelser som anses vara av värde för att förklara syfte och för att ge kontext till studien.

2.1 Utrikesdeklaration

En utrikesdeklaration är ett tal som utrikesministern håller i början av varje årliga utrikespolitiska debatt som hålls i riksdagen. Syftet med utrikesdeklarationen är dels att utvärdera det gångna året på området, dels att informera det svenska folket såväl som andra stater om Sveriges utrikespolitiska ambitioner. Utrikespolitiken är ständigt föränderlig och det tillkommer ofta nya specifika punkter för varje år. På samma sätt som att utrikesdeklarationen 2023 till stor del präglas av Rysslands olagliga invasion av Ukraina, präglades också utrikesdeklaration år 2015 av de stora flyktingvågorna i världen. Den utrikespolitiska debatten i riksdagen utgår från utrikesdeklarationen. (Rizk 2016, s.12-14)

2.2 Alliansregeringen

År 2004 grundades Allians för Sverige av de fyra borgerliga partierna Moderaterna, Folkpartiet (nuvarande Liberalerna), Centerpartiet och Kristdemokraterna. Syftet med koalitionen var att utmana vänstermajoriteten i riksdagen om makten, vilket man också lyckades med två val på raken. Alliansåren präglades av ekonomisk kris, stort folkligt förtroende för statsminister Fredrik Reinfeldt och sänkta skatter på arbete. Mitt under alliansåren år 2010 kom Sverigedemokraterna in i riksdagen vilket präglade hela årtiondets politiska landskap. (Nationalencyklopedin 2023)

2.3 Rysslands invasion av Ukraina

Invasionen tog sin början i slutet av februari under föregående år och omkullkastade den världspolitiska situationen. Under krigets gång har miljontals människor försatts på flykt och ytterligare hundratusentals har dödats, trots detta verkar ingen av parterna i konflikten vilja minska på stridigheterna då kriget ser ut att bli en utdragen process. (Nationalencyklopedin

2023) Sedan invasionens start har hårda sanktioner mot Ryssland utfärdats, detta i form av flera olika sanktions paket som Sverige och resterande EU-medlemsländer tar del av, som innefattar flertalet import- och exportrestriktioner inom flera olika områden. Sanktioner mot enskilda individer har också etablerats, som bland annat omfattar frusna tillgångar och reseförbud i EU. (Regeringskansliet 2023)

I takt med att hårda restriktioner mot Ryssland delas ut så skickas olika former av stöd ut till i Ukraina minst lika frekvent. Tillsammans med EU och andra samarbetsländer skickar Sverige stora mängder av resurser för att kunna förbättra Ukrainas förutsättningar i konflikten, i form av militärt, humanitärt, ekonomiskt och civilt stöd. Tillsammans med detta har Sverige även vid vissa instanser bidragit med personal till utbildning av ukrainska soldater. (Regeringskansliet 2023) Hur detta ska fortsätta, förbättras och potentiellt fördjupas är av utrikesminister Tobias Billström största intresse och avhandlas utförligt i utrikesdeklarationen.

Kriget i Ukraina genomsyrar utrikesminister Tobias Billströms utrikesdeklaration eftersom invasionen har fått stor påverkan på svensk utrikespolitik, men även på den europeiska säkerhetsordningen som Sverige fått ett stort ansvar över i och med landets ordförandeskap i Europeiska rådet.

2.4 Ordförandeskap i Europeiska unionens råd

Sverige har varit ordförande i Europeiska unionens råd vid tre tillfällen 2001, 2009 och 2023. Rådet går även under namnet ministerrådet eftersom alla medlemsländer under möten representeras av en av sina ministrar beroende på vad som avhandlas. Rådets makt delas av Europaparlamentet, men många uppgifter som faller inom rådets förfogande är stiftandet av EU-lagar och allokering av EU:s omfattande budget.

Medlemsländer i EU arbetar nära varandra i trios, som under en 18-månadersperiod delar på ordförandeskapet i sex månader var. Sverige besitter i början av 2023 ordförandeskapet i rådet och har tillsammans med Tjeckien och Frankrike utarbetat en agenda med ämnen och frågor som ska tas upp i rådet under deras tid som ordförande. (Europeiska unionens råd 2023) Utifrån detta utformar varje land som förfogar över ordförandeskapet sin egen detaljerade agenda, i Sveriges fall koncentreras fyra olika prioriteringar som Sverige länge förespråkade inom EU

men som även beräknas aktuella med tanke på de geopolitiska och ekonomiska utmaningar unionen står inför. Det svenska ordförandeskapets prioriteringar är säkerhet, resiliens, välstånd och demokratiska värden (rättsstatsprincipen infaller även här). (Regeringskansliet 2023) Även om Bildts mandatperiod inte innefattade ett ordförandeskap så präglas hans tal till viss del av det, medan Billströms präglas väldigt mycket av Sveriges ordförandeskapet 2023.

2.5 Tidöavtalet

Inför valet år 2022 bildades det två mer eller mindre tydliga koalitionsalternativ. Det högra alternativet bestod av Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Med knapp majoritet tog koalitionen regeringsmakten och ett avtal som reglerade mandatperiodens politiska ambitioner togs fram. (Tidöavtalet 2022, s.2-3)

3.0 Teori & Metod

I följande avsnitt presenterar och konceptualiserar teorierna som denna uppsats ämnar använda vilka är, hermeneutik, realism och liberalism. Även vår metod, idéanalys, avhandlas.

3.1 Avgränsningar

Materialet vi undersöker avgränsar i sig självt hur stor undersökning kan bli, och vad den handlar om. Källorna hela analysen bygger på är två utrikesdeklarationer med begränsat innehåll.

Vi valde att analysera deklARATIONERNA utifrån realism och liberalism eftersom det är de två i särklass mest vedertagna och klassiska perspektiven i internationella relationer. Anledningen till att vi inte använder oss av begrepp inom teorierna som exempelvis nyliberalism eller neorealism är för att vi anser att paraplybegreppen passar bättre till det mer snäva material vi analyserar. Utrikesdeklarationer skrivs inte i syfte att bli analyserade i en B-uppsats, och vi gjorde bedömningen att breda begrepp och operationaliseringar förenklar förutsättningarna att göra en analys.

3.2 Teori

3.2.1 Hermeneutiken

Hermeneutiken är en teori som syftar till att skapa ett tydligt förhållningssätt och förståelse mellan text och läsare. Den tyska filosofen Hans-Georg Gadamer var en känd hermeneutiker, och han menade att varje läsare är unik och tolkar textinnehåll baserat på egna tidigare upplevelser och fördomar. Det kan handla om allt från konkreta händelser, politisk åskådning eller vilket språk som talas. På det sättet kommer en människa aldrig kunna tolka en text helt objektivt då det inte finns någon som inte formats av sin omgivning och händelser. Därför går det inte att skapa en full förståelse för vad författaren bakom en text *egentligen* menar med texten. (Bergström, Boréus 2012, s.31-39)

Det är också så vi har sett på våra egna tolkningsmöjligheter, och för att minimera subjektiva åsikter har vi konstruerat analyscheman som vi tillämpar när vi analyserar deklARATIONERNA. Även om vi fortfarande tolkar texten utifrån egna erfarenheter, gör vi det åtminstone på ett förutsägbart sätt utifrån kriterier. I och med att liberalismen och realismen som IR-teorier är så vedertagna är det enkelt att skapa tydliga kriterier att sedan analysera utrikesdeklARATIONERNA utifrån.

Idéanalyser syftar till att analysera text och idéer bakom. Idéanalys passar oss just därför, då man med ett hermeneutiskt förhållningssätt kan försöka skapa en bild av vilka tankar och idéer som ligger bakom texten. Kombinationen av både hermeneutiken och idéanalysen skapar goda förutsättningar att uppfylla undersökningens syfte.

3.2.2 Liberalism

Liberalism som begrepp inom internationella relationer är inte riktigt samma typ av liberalism som beskrivs inom den politiska filosofin. Det versionerna av begreppen har gemensamt är att det är individen som sätts i fokus, och alla andra värden blir sekundära. Liberalismen i den politiska filosofin beskriver dock inte särskilt mycket hur stater ska agera mot varandra. Liberalism som begrepp inom internationella relationer gör dock det och är inte riktigt en ideologi på samma sätt som liberalismen i den politiska filosofin, utan liberalismen inom IR är snarare ett teoretiskt perspektiv. Liberalism som IR-teori har tre ämnesområden vilka är rättigheter, internationell intressekonkurrens samt ömsesidigt beroende med starka institutioner som ramverk. (Ericson 2021, s.83-85)

En av grundpelarna är rättighetsperspektivet. I slutet av 1700-talet startade en kritik mot staters utrikespolitik och hur relationerna till varandra fungerade. Denna kritik var Immanuel Kant (1724-1804) en av de första att vädra. Kant lade vikt vid att stater först måste ge sina egna invånare frihet och rättigheter för att kunna uppnå internationell fred och starka relationer stater emellan. Efter Kant har tankarna om hur rättigheter påverkar internationella relationer återkommit i vågor, inte minst efter de stora världskrigen. Tanken har sedan utvecklats till tanken om att ju större andel demokratier det finns i världen, desto fredligare och tryggare blir den. Tröskeln att gå i krig är mycket högre i en demokrati än i en diktatur där makten över

staten är centraliserad kring en liten skara människor. I en demokrati behöver man ha med sig folket i allmänna val för att gå i krig, och i och med att liberalismens människosyn är rationell så menar liberalismen att medborgarna inte kommer vilja gå i krig då krig mot en annan stat nästan alltid drabbar civilbefolkningen i det egna landet också. (Ericson 2021, s.85-90)

En annan grundpelare handlar om institutioner och ömsesidigt beroende. Ömsesidigt beroende, eller *interdependens*, handlar om att stater blir beroende av varandra rent ekonomiskt. Konkret innebär det att landet X specialiserar sig på en viss produkt för att sedan handla med övriga världen, samtidigt som landet X också köper in de produkter man inte producerar själv. Liberaler resonerar att det dels är bra att specialisera industrin ur ett rent effektivitetsperspektiv då länder kan göra de saker de är bra på och inte behöver producera allt själva, dels ur ett fredsperspektiv. Tröskeln att gå i krig mot ett land man samtidigt är beroende av för att kunna föda sin befolkning är enorm. Denna tankegång låg bakom den europeiska kol- och stålgemenskapen som senare utvecklades till den europeiska union vi har idag. Europeiska unionen är ett bra exempel på en internationell institution enligt liberal modell, då den består av fria demokratiska länder som samarbetar och handlar med varandra. (Ericson 2021, s.90-93)

Den tredje grundpelaren inom liberalism som IR-teori är att staters inre liv också påverkar dess utrikespolitik. Alla länder har olika traditioner av hur man kommer fram till ett demokratisk beslut samt att det specifika landets olika intressegrupper påverkar både beslutsprocessen och själva beslutet. På det sättet är demokratin byggd underifrån, och det viktiga är att oavsett vilka som styr ska man kunna rösta bort dem i val. Olika länders inrikespolitiska förutsättningar påverkar också vad olika stater har för mål med utrikespolitiken, och det skapar en förståelse för varför konflikter också uppstår mellan demokratiska stater då inrikespolitiken skiljer sig åt. EU är ett exempel på en arena där fria medlemsländer förhandlar vid meningsskiljaktigheter i stället för att ta till våld. (Ericson 2021, s.93-94)

3.2.3 Realism

Realismen är ett av de mest vedertagna teoretiska perspektiven på internationella relationer. Teorin har sina anor långt tillbaka i tiden, och två exempel på tidiga tänkare är Niccoló Machiavelli (1469-1527) och Thomas Hobbes (1588-1679). Realismens mest centrala begrepp

är makt. Realismen ser den internationella arenan som en anarki där stater egentligen kan göra vad de vill och framför allt vad de *måste* göra för statens överlevnad och intressen. (Hall 2021, s.65-67)

Realismen fick en renässans efter de båda världskrigen som en motreaktion till liberalismen. Den liberala teorin ansågs inte fungera enligt de realistiska teoretikerna i och med att världen fått en internationell institution med lagar, men den institutionen stod handfallen inför Japans krig i Kina. Realister menar att det synsättet på stater och hur de fungerar är naivt. Det spelar ingen roll hur mycket samarbeten man har, utan stater kommer alltid att agera i eget intresse. (Hall 2021, s.67)

Inom teorin finns det tre centrala begrepp för att förklara anarkin och säkerhetstänkandet från staterna. De begreppen är följande: säkerhetsdilemmat, maktbalans och polaritet.

Säkerhetsdilemmat handlar om att stater rustar upp för att känna sig säkra och trygga. Problemet som leder till kollektiv osäkerhet är att angränsande stater ser att ens granne rustar upp och känner sig då också tvungna att göra det för att säkra sin egen stat. Det blir en upprustningsspiral i och med att staterna inte litar på varandra, och känner sig hotade. Detta fenomen beskrevs redan under antiken av Thukydides då Sparta förklarade krig mot Aten som en förebyggande åtgärd. Begreppet maktbalans beskriver respektive stats våldskapital och hur det påverkar relationen mellan staterna. Ett exempel på när man försökt uppnå stabil maktbalans är resultatet av Wienkongressen 1814 då Europa delades upp jämnt mellan stormakterna för att säkra säkerhetsläget. Det leder oss vidare till det sista begreppet: polaritet. Världsfred och konflikter beror på polariteten som syftar till att beskriva förhållandet mellan stormakter och hur många de är till antalet. Bipolaritet är ett tillstånd där det endast finns två stormakter, och där övriga länder får agera utefter det. Kalla kriget är ett exempel på det. Den andra typ av polaritet som finns är multipolaritet, där det finns många jämnstarka stormakter. (Hall 2021, s.70-72, 78-80)

Realister är inte nödvändigtvis alltid emot internationella samarbeten, utan den stora skillnaden är att realister inte ser det som något fredsprojekt eller en garant mot krig. Det senaste århundradet har vi sett en ekonomisk utveckling i en acceleration som världen aldrig tidigare skådat. Den beror delvis på det internationella samarbetet mellan västländer. Liberaler hade förklarat det utifrån att fria stater vill samarbeta för att skapa fred och nå ekonomisk vinning,

medan realister menar att de västliga demokratier egentligen inte hade något val att gå med i det västliga ekonomiska samarbetet. Det beror på att realister menar att den bipolära maktstrukturen under kalla kriget krävde att man som mindre stat valde sida och det gjorde västländerna. De valde USA och fick då internationella samarbetet på köpet. Det finns inget egenvärde i internationellt samarbete, utan det viktigaste för staten är att säkra sin egen överlevnad. (Hall 2021, s.72-75)

3.4 Metod

3.4.1 Idéanalys

Det analytiska tillvägagångssätt som valts i studien för att besvara vår frågeställning är en idéanalys, eftersom studien ämnar jämföra två olika politiska deklamationer från respektive tidsperiod är idéanalys den bästa typen av verktyg för att kunna analysera deklamationerna. (Bergström, Boréus 2012, s.172) Idéanalyser används frekvent när ideologiska aspekter av politiska texter undersöks, för att exempelvis analysera hur dessa kan skilja sig i tid, hur ett partis ideologiska synsätt på samhället förändrats under en tidsperiod. För att uppnå ett vetenskapligt värde måste forskaren komma till slutsatser, beskriva, förklara och ta ställning till materialet, som i studiens fall är utrikesdeklamationer. (Bergström, Boréus 2012, s.172-175) Med hjälp av uppsatsens analytiska metod kan deklamationerna granskas och skillnader såväl som slutsatser om materialet kan etableras. Moderaterna, som själva har ändrat utrikespolitiska utgångspunkt sedan 2010, blir därför ett utmärkt exempel att applicera idéanalytiska verktyg på. En jämförelse mellan olika idéer vid olika tidpunkter eller mellan olika system och hur dessa har förändrats över tid, kan med hjälp av en idéanalys undersökas, vilket denna studie ämnar göra.

Genom att jämföra borgerliga utrikesdeklamationer från 2010 och 2023 ser vi likheter och skillnader i deras tillvägagångssätt att föra deras utrikespolitiska agenda, och om borgerlighetens utgångspunkt verkligen har förändrats och i så fall hur mycket den har förändrats. Med tanke på att mallen för en idéanalys är relativt extensiv, kan studien använda sig av bäst anpassade analysinstrument, (Bergström, Boréus 2012, s.173) exempelvis ett analyschema, vilket gör tillvägagångssättet bättre lämpat för studien.

3.5 Operationalisering

För att konkretisera teorierna realism och liberalism har vi använt oss av ett analyschema för att hjälpa oss att identifiera realistiska och liberalistiska tendenser i båda ministrarnas transkriberade tal och hur de skiljer sig från varandra. Analyschemat visar också på hur studien gick till väga för att förenkla processen att tolka det aktuella materialet. Utifrån de valda kategorierna för varje teori, fångar studien de viktigaste egenskaperna som definierar båda teorierna och ger en god förutsättning att studien faktiskt undersöker det som avses att undersökas vilket resulterar i en bra validitet. (Esaïsson, Gilljam, Oscarsson, Towns, Wängerd 2022, s.58-59) Analyschemat ger också en inblick i hur arbetet gått till och är som följer:

Tabell 1.1. Analyschema

	Viktiga begrepp	Viktiga aktörer	Uppfattning av det internationella systemet
Liberalism	Ömsesidigt beroende, samarbete, frihandel, demokrati	Internationella organisationer, företag, länder, flera aktörer som arbetar tillsammans	Gemensamma intressen, alla typer av aktörer kan påverka internationell politik
Realism	Makt, säkerhet, stat, anarki, oberoende, självständighet, suveränitet	Stater är den enda aktören av värde	Stater står enskilt starkast för att bäst förverkliga sina egna intressen

3.6 Material

I undersökning används utrikesdeklarationerna från 2010 och 2023. Materialet är inhämtat från regeringens webbplats, och är original och en transkribering av talet som inledde den utrikespolitiska debatten i riksdagen för det berörda året. I och med att frågeställningen är så

explicit och precis om vilket material som jämförs blev det självklart att använda det material som frågeställningen berör.

3.6.1 Utrikesdeklaration 2010

Utrikesdeklarationen från år 2010 lästes upp i Sveriges riksdag den 17 februari av utrikesminister Carl Bildt. Deklarationen är en direkt transkribering av vad Bildt sa under talet. (Regeringen 2010)

3.6.2 Utrikesdeklaration 2023

Utrikesdeklarationen från år 2023 meddelades både inför och i Sveriges riksdag den 15 februari av utrikesminister Tobias Billström. Talet tillika deklARATIONEN transkriberades och lades sedan ut på regeringens egen hemsida. (Regeringen 2023)

3.6.3 Övrigt material

Utöver deklARATIONERNA används relevant kurslitteratur i syfte att belägga metoder och teorier. Relevanta artiklar från etablerade tidningar, myndigheter och uppslagsverk används också.

4.0 Analys

Under detta avsnitt behandlas vår analys av deklARATIONERNA och hur liberalism och realism uppvisar sig i respektive deklARATIONER.

4.1 UtrikesdeklARATIONEN 2010

”Herr/Fru talman, Vår värld står inför stora utmaningar som bara kan lösas i bred samverkan. Bara så kan vi bidra till fred och säkerhet i utsatta länder och regioner. Bara så kan vi verkningsfullt främja utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter i världen, möta klimatutmaningen och skapa förutsättningarna för en uthållig globalisering.” (Bildt 2010, s.1)

Så inleds 2010 års utrikesdeklARATION. Inledningen sätter tonen för hela talet, då lösningen på all utrikespolitisk problematik tycks vara ett starkare samarbete i världen genom internationella institutioner. Inledningen präglas starkt av liberalismen som IR-teori då liberalismen förespråkar globalt samarbete som en grundförutsättning för att kunna “främja utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter i världen”.

UtrikesdeklARATIONEN från 2010 är en text på drygt 4000 ord. Trots att talet är relativt kort, berör talet många utrikespolitiska frågor. En fråga som omnämns mycket är Sveriges dåvarande ordförandeskap i Europeiska unionen. Som ordförandeland har man möjlighet att praktiskt forma agendan och arbetet i unionen än om man inte hade varit ordförande, och den möjligheten vill Sverige förstås ta.

Med citatet:

”Det vilade ett tungt ansvar på vårt land att som unionens ordförande fullfölja ratificeringen och inleda genomförandet av Lissabonfördraget, samtidigt som den nya kommissionen skulle utses och det nyvalda Europaparlamentet tillträda. Vi visade att vi är engagerade och kompetenta européer. Vi drev vår unions dagordning framåt på viktiga punkter.” (Bildt 2010, s.2)

visade utrikesminister Carl Bildt två saker. Dels att Sveriges dåvarande regering såg ett egenvärde i internationellt samarbete vilket förstås är liberalt, dels att det låg i den svenska statens intresse att man skulle ta vara på möjligheten att förändra. Om man vill så kan man

tolka det ur ett realistiskt perspektiv om att staten agerar i eget intresse, men det framgår inte huruvida det är för Sverige man vill ta på sig ledartröjan, eller om det är för det europeiska samarbetet. Om det skulle vara för Sveriges intresse går det att tolka det som realism, då realismen menar att stater söker makt för att stärka sin egen stats position och i förlängningen också sin egen säkerhet.

Det är intressant att studera vilka argument för ett starkt EU-samarbete som regeringen nämner i deklARATIONEN. I inledningen av avsnittet om utrikesdeklARATIONEN från 2010 nämns det delvis att det är för världen och de mänskliga rättigheterna man vill ha ett starkt samarbete. (Bildt 2010, s.1) Utifrån analys-schemat i metod delen är det ett liberalt argument då argumentet bygger på liberala principer om att värna den gemensamma nyttan i världen, men också värna om den internationella freden. I citatet "Det är genom Europa som vår röst får tyngd och våra insatser kraft." (Bildt 2010, s.1) går det att utläsa ett realistiskt argument. En viktig del av realismen är som tidigare nämnt att staten eftersträvar makt och inflytande, och det är just det Bildt tar upp i citatet. Det Bildt säger är att en anledning till att Sverige är med i EU är makten och inflytandet Sverige får som stat, och det är en realistisk syn på samarbetet. I citatet lägger Bildt fram EU-samarbetet som något egoistiskt, vilket är realism.

I talet talar också Bildt om utländska hot i form av utvalda svaga/icke-demokratiska stater. Han presenterar dock två olika tillvägagångssätt för att hantera staterna. De berörda staterna är Kina och Afghanistan.

Att Kina är på uppgång behöver knappast motiveras, och de var det redan år 2010. Bildt säger: "Sverige och EU förväntar sig att en stärkt relation också främjar respekten för de mänskliga rättigheterna i Kina, ett område som fortsatt inger oro, inte minst i ljuset av förföljelse av dissidenter och fortsatta avrättningar." (Bildt 2010, s.6) Bildt menar alltså att man bäst tacklar Kinas diktatur och eventuella framtida problem med landet genom samarbete. Så skulle en liberal också resonera, då Bildt värderar samarbete, handel och mänskliga rättigheter. Även om Kina är en diktatur, var Sveriges ambition år 2010 dels att ta del av Kinas välstånd, dels förbättra de mänskliga rättigheterna för folket i Kina.

I deklARATIONEN tar utrikesministern också upp Sveriges relation till Afghanistan, och där är det en helt annan inställning till landet än vad regeringen ville ha gentemot Kina. Bildt säger följande i sitt tal

Endast genom att framgångsrikt fullfölja vårt uppdrag i Afghanistan kan vi visa att de förluster som drabbar oss inte är förgäves. I en globaliserad värld saknar de utrikespolitiska riskerna gränser. Hot som har sitt ursprung långt ifrån Sverige kan vara lika påtagliga som dem som har sin grund i vår geografiska närhet. Nittio procent av allt heroin som säljs i vårt land, har sitt ursprung i Afghanistan. (Bildt 2010, s.7)

Förlusterna som beskrivs är bland annat svenska soldater som stupat under uppdrag i Afghanistan. (Försvarsmakten 2020) Senare i citatet berättigar man soldaternas medverkan i landet med att dagens Afghanistan dels utgör ett hot mot Sverige, dels redan skapar problem för vårt land genom exempelvis att 90% av allt heroin i Sverige är producerat i Afghanistan. Även om de svenska soldaterna verkat under FN-flagg, och att det senare i deklARATIONEN också motiveras genom att soldaterna också finns till för att skapa stabilitet, mänskliga rättigheter och demokrati i landet, rättfärdigar ändå regering sina utlandsstyrkor med ett realistiskt argument. Sverige agerar alltså i eget intresse för sin statens säkerhet när de skickar soldater till Afghanistan, och det är realism.

Att Kina inte behandlas på samma sätt beror antagligen på landets ekonomiska resurser, men det är fortfarande intressant hur Bildt stundtals tillämpar liberala principer, och i andra stunder väljer realistiska principer för att tackla utrikespolitiska hinder. Texten i sin helhet betonar verkligen de liberala argumenten allra hårdast, men utelämnar inte realismen. De realistiska argumenten tycks användas mest som komplement till de liberala argumenten. De realistiska argumenten kommer oftast i en form av "för Sverige, och för Sveriges makt" och i det finns det kanske snarare retoriska och signalpolitiska vinster att hämta för regeringen, snarare än praktiskt politiska. Regeringen kanske gjorde analysen att realistiska argument behöver finnas för att få stöd bland folket. "För Sverige" säljer kanske bättre än "För demokrati och mänskliga rättigheter". Bildt betonar hela tiden att Sverige tjänar på det internationella samarbetet, vilket kan ses som realism då värdet ligger i att Sverige tjänar på det, även om han också talar om att Sverige har en plikt att föra våra värderingar och vår demokrati till andra länder för att göra fler människor fria. Stundtals är det inte bara liberalism, utan en blandning för att motivera Sveriges utrikespolitiska intressen och strategier.

Det är också intressant hur deklARATIONEN behandlar Ryssland. Med citatet "Sverige välkomnar den ryske presidentens uttalanden om vikten av en fungerande rättsstat och en omfattande modernisering av det ryska samhället. Vi hoppas att det snart ska vara möjligt att välkomna

även Ryssland som medlem i WTO. “ (Bildt 2010, s.5) ger Bildt ännu ett liberalt perspektiv på utrikespolitiska svårigheter. Sverige har historiskt varit skeptiskt inställda till Ryssland, och var antagligen det också på något sätt år 2010 i och med den ryska invasionen av Georgien 2008. Trots att Ryssland bara två år tidigare använt sin militära förmåga för att kväva och skrämja grannländer, valde Sverige att försöka vara lite mjuka och i stället försöka integrera Ryssland i den internationella institutionen WTO i syfte att minska den ryska aggressionen mot omvärlden genom handel och samarbete. Det är ett liberalt sätt att resonera om internationella problem.

Talet avslutas med citatet “Och det är bara genom en stark och målmedveten europeisk union som våra gemensamma värden och intressen kan forma en bättre värld.”. (Bildt 2010, s.12) Även om Bildt stundtals argumenterar realistiskt handlar hela talet om att världen behöver mer samarbete för att bli bättre, och att alla världens människor förtjänar mänskliga rättigheter och frihet, och att det därför är vårt ansvar att använda vår makt till att påverka andra länder i den riktningen. Vikten av internationellt samarbete och hela världens fred beskrivs konstant, och det är därför deklARATIONEN bör ses som övervägande liberal.

4.2 Utrikesdeklaration 2023

“(…) det är inte bara Ukrainas frihet som står på spel, utan också vår frihet i Sverige”. (Billström, 2023. s.1) Citatet är ett segment ur den inledande delen av tidöregeringens 2023-års utrikesdeklaration och ger en försmak om i vilken riktning texten kommer gå i och hur tidöregeringen vill strukturera sin utrikespolitik kort- och långsiktigt. Det främsta budskapet och ställningstagandet som betonas frekvent i deklARATIONEN är likt vad som presenteras i citatet, att Ukrainas frihet som självständig stat är under hot och att Sverige aktivt bör ta vid åtgärder för att främja och säkerställa Ukrainas position som suverän stat och landets framtida inträde i EU.

Deklarationen präglas av Sveriges roll som ordförande i Europeiska unionens råd, där Sveriges främsta uppgift anses vara upprätthållandet av enighet mellan EU:s medlemsländer och öka det gemensamma arbetet för att stödja Ukraina med humanitär, finansiell och militär hjälp. Något som visar på tydliga liberala tendenser eftersom det fokuserar på internationellt samarbete och verkandet för internationell fred.

Realistiska tendenser går också att synas i utrikesdeklarationen, stor vikt läggs på staters överlevnad och säkerhet inom realismen och att Sveriges säkerhet vilar på andra staters säkerhet framgår tydligt i texten. “President Zelenskyj har fullkomligt rätt när han säger att hans soldater inte bara kämpar för Ukrainas överlevnad, utan också för vår säkerhet och våra värderingar”, att garantera Ukrainas säkerhet är alltså inte främst för att garantera Ukrainas position som suverän stat utan även för att stärka och befästa Sveriges egen säkerhet. (Billström, 2023. s.1)

I och med detta ställningstagande i enighet med Ukrainas kamp för frihet så framställs Ryssland som en tydlig och illegal angripare i deklarationen. “Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina visar på ett gränslöst förakt för folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen” Ryssland målas i detta segment därför upp som det största hotet mot Sverige och den europeiska säkerhetsordningen, så väl som de visar upp ett förakt mot grundläggande folkrättsliga principer. Något som tvingar Sverige att fördjupa och främja egna intressen i utrikespolitiken, enligt deklarationen. (Billström, 2023. s.1)

Säkerhetspolitiken utgör ett stort inslag i utrikesdeklarationen, vilket är av högsta intresse utifrån en realistisk synvinkel, texten genomsyras av att svensk utrikespolitik och säkerhetspolitik kommer att koncentreras till att främst omfatta närområdet. Citatet “(...) regeringen kommer att ha ett tydligt fokus på det svenska närområdet med tanke på det nya säkerhetsläget” bekräftar detta. Att länder med starka kulturella, geografiska och historiska kopplingar till Sverige delar gemensamma intressen och att det samarbetet länderna emellan bör fördjupas. (Billström, 2023. s.4)

Inom realismens ramar faller även uppfattningen om att det internationella systemet befinner sig i ett anarkistiskt tillstånd, och att staters konstanta strävan efter makt definierar deras agerande. Det är därför möjligt att tänka sig att Sverige med sitt ordförandeskap i EU, där Sverige väljer att utöva och expandera sin makt i strävan efter att föra en politik som gynnar svenska intressen. Den här ståndpunkten kan uppenbara sig med citatet: “Regeringen kommer i första hand att föra en svensk och europeisk utrikespolitik. Där svenska intressen och demokratiska värderingar är kärnan i politiken.”. Genom att säkerställa att sina egna intressen prioriteras utgår Sverige från realistiska principer, däremot så lyfter Sverige fram FN men framför allt EU som stark internationell aktör i världspolitiken i och med deras ordförandeskap

vilket tyder på att rådande regering inte verkar tro att det råder anarki i det internationella systemet. Det betonas även i deklARATIONEN, något som kan tolkas som liberala tendenser, att Sveriges säkerhet utgår ifrån ett starkt närområde och EU, eftersom EU anses bidra med en stark gemenskap som i sin tur är garanten för en stark säkerhet. (Billström, 2023. s.6)

Säkerhetspolitiken kommer återigen på tal i deklARATIONEN när ny teknik avhandlas. DeklARATIONEN menar att kontrollen av ny teknik är av yttersta vikt eftersom den kan vara av stor geopolitisk betydelse för Sveriges och den globala säkerheten. (Billström, 2023. s. 6) För att garantera sin säkerhet, vill skribenterna till deklARATIONEN utnyttja Sveriges maktposition som ledande nation inom forskning och förfogandet över högteknologiska färdigheter för att kunna kontrollera utsträckningen av den nya tekniken. (Billström, 2023. s.6)

Frågan om liberalismens uppfattning om ömsesidigt beroende stater emellan sig visar sig på följande sätt: "Sverige ska fortsatt vara en pådrivande och konstruktiv partner i EU- samarbetet. Vi ska våga gå före, bilda koalitioner med likasinnade och tydligt stå upp för de värden vi tror på och som gagnar Sverige och Europa". Liberala egenskaper som dessa identifierar sig även inom frihandel, där Sverige förväntas "driva en ambitiös frihandelsagenda" (Billström, 2023. s.5) som genomsyras av ömsesidigt beroende.

Ytterligare en liberal dimension som presenteras i deklARATIONEN är den vitala transatlantiska länken, där samarbetspartners utanför Europa värderas högt. DeklARATIONEN värnar starkt om USA som en av de mest vitala aktörerna för att bibehålla en hög säkerhet i Europa och värderar därför USA som en viktig part i att stärka den säkerhetspolitiska situationen i Europa. (Billström, 2023. s.5) Det är däremot den enda gången som en aktör utanför Europa benämns i positiv bemärkelse, deklARATIONEN koncentrerar sig främst på att avhandla utrikespolitiska ambitioner i närområdet och i Europa.

Det kan tolkas att i mycket av de liberala dragen i deklARATIONEN gömmer sig realistiska tendenser, samarbeten som vill etableras eller fördjupas gör inte det på grund av samarbetets skull eller för ett främjande av ömsesidigt beroende, i stället görs det för Sveriges skull för att garantera Sveriges säkerhet och intressen.

5.0 Diskussion

Båda deklARATIONERNA betonar vikten av ordförandeskapet i Europeiska unionens råd och lägger emfas på att det är av Sveriges största intresse att genom sitt ordförandeskap arbeta för tydliga liberala ideal, som exempelvis frihandel, mänskliga rättigheter, internationellt samarbete och demokrati, men även att kunna garantera Sveriges ställning som global politisk aktör med en avgörande betydelse i världspolitiken. UtrikesdeklARATIONERNA är skrivna med ett relativt kort tidsspann på 13 år, däremot med avsevärt skilda geopolitiska förutsättningar, något som märks i texternas ställningstaganden och ambitioner.

Den senaste deklARATIONEN betonar fortfarande vikten av internationellt samarbete, men drar också upp fler realistiska argument. Som tidigare nämnt kan det dels bero på geopolitiska förändringar (se Rysslands aggressiva utrikespolitik som inte fanns på samma sätt år 2010), dels Sverigedemokraternas påverkan på det politiska landskapet i stort, men också i konkret politik som en del av regeringsunderlaget. När 2010 års deklARATION skrevs fanns inte ens Sverigedemokraterna i riksdagen, och Centerpartiet var med i den borgerliga konstellationen. Den politiska retorik och förändring som Sverigedemokraterna står för kan ligga bakom förändringen i utrikesdeklARATIONERNA.

Utöver Sverigedemokraternas inträde i svensk politik, har också den svenska utrikespolitiken förändrats radikalt. Det är förstås lätt att vara efterklok, men den optimism mot Ryssland som fanns år 2010 var som bortblåst i utrikesdeklARATIONEN år 2023. Trots den ryska invasionen av Georgien två år tidigare hade man förhoppningar att den destruktiva utvecklingen i Ryssland skulle gå att stoppa. Man hade förhoppningar att Rysslands presidentens ord om att stärka rättsstaten var sanna, och att Ryssland så småningom skulle gå med i WTO. Ryssland gick med i WTO år 2012 (Kommerskollegium 2020), men det har inte inneburit att Ryssland blivit mer integrerat i det europeiska samarbetet. Snarare tvärtom, då västs sanktioner mot Ryssland slagit hårt mot den ryska ekonomin. Synen på Ryssland har förändrats i deklARATIONERNA, och i stället för att prata om liberala åtgärder som exempelvis mer samarbete med Ryssland för att förhindra krig, väljer man att prata om konsekvenser för Ryssland och skickar svenska vapen till kriget som också riskerar att eskalera vår relation med Ryssland. Senaste gången Sverige skickade militär materiel i form av vapen var till Finland under andra världskriget, och att man nu valde

att skicka vapen till Ukraina samt skicka in en ansökan till Nato påverkar förstås utrikesdeklarationen.

I utrikesdeklarationen från 2023 går det att läsa "Vi måste därför vara klarsynta: det är inte bara Ukrainas frihet som står på spel, utan också vår frihet här i Sverige.". (Billström 2023, s.1) Med det citatet visar man att man på något sätt övergivit tanken om att man i närtid ska kunna inkludera Ryssland i det europeiska samarbetet, vilket på något sätt måste ses som ett realistiskt ställningstagande. Att Ukrainas sak också är vår, och att Ukraina kämpar för vår frihet är ett geopolitiskt ställningstagande i den bemärkelse att man noterar att Ryssland börjat tillämpa aggressiv utrikespolitik. Om Ukraina skulle falla skulle Sveriges geopolitiska läge, och i förlängningen också den svenska statens säkerhet, förvärras. Det ligger alltså i Sveriges intresse att Ukraina vinner kriget för att ge den svenska staten säkerhet. Ett svagt Ryssland utan Ukraina är bra för Sveriges trygghet. Det är realism, och så resonerade man inte år 2010.

Samtidigt som att man resonerar realistiskt gentemot Ryssland, argumenterar man också för att stärka det europeiska samarbetet. Dock betonar man inte lika mycket att det är för just *samarbetets* skull, utan för *Sveriges* skull. EU och internationellt samarbete som exempelvis Nato är bra för Sveriges säkerhet är det man menar och i det resonemanget finns det realism, trots att det är internationellt samarbete det berör. Det finns förstås även liberalism i Sveriges nuvarande syn på internationellt samarbete, men om man jämför deklARATIONERNA har de liberala argumenten för allianser och samarbeten minskat till fördel för mer realistiska argument.

I alliansregeringens utrikesdeklaration från år 2010 pratar man om att man vill stärka Sveriges arbete för mänskliga rättigheter, demokrati och frihet globalt och ens ambitioner att påverka omvärlden var större än vad de är i deklARATIONEN från år 2023. I stället för att tala om att stärka världen, pratar man i stället om att stärka ens geografiska närområde. Det är inte så att man helt gett upp det internationella arbetet utanför Sveriges närområde, men ambitionen som framförs i deklARATIONEN från år 2023 visar att man i stället vill prioritera närområdet. Det är en intressant förändring, då regeringen också aviserat att de vill skära ner i biståndet till förmån för att prioritera pengarna på den svenska befolkningen i stället. Det går att hävda att nedskärningen beror på inflationen, men redan flera år innan inflationen, när Sverige var i en stark högkonjunktur ville Sverigedemokraterna skära i biståndet, och i stället satsa pengarna på Sverige. Även om Tidöavtalet inte reglerar utrikespolitik går det inte att utesluta att Sverigedemokraterna har påverkat de utrikespolitiska ambitionerna, om inte direkt så indirekt

genom att förflytta debatten om internationell solidaritet och Sveriges roll i världen om man jämför med år 2010.

Trots att Sverige fortfarande är starka förespråkare för det europeiska samarbete och fortsatt har stark tilltro till internationella institutioner finns det stora skillnader mellan utrikesdeklarationerna som presenterats i denna undersökning. Sverige stärker sin roll i det internationella samarbetet på många sätt även idag, såsom ansökan till Nato, men också ordförandeskapet för unionen och de ambitioner som kom med det. Trots det argumenterar man för det samarbetet som en ren säkerhetsåtgärd som om vi skulle leva i någon bipolär världsordning där vi som litet land måste alliera oss med andra länder för att säkra vår stat. De realistiska argumenten är både mer påtagliga och fler i utrikesdeklarationen från år 2023 än vad de är i utrikesdeklarationen från år 2010. Den äldre deklarationen utsöndrar en känsla av optimism inför omvärlden, medan den nyare deklarationen betonar situationens allvar och utstrålar en känsla av att både samtiden och den närmaste framtiden kommer att vara tuff.

Båda deklarationerna koncentrerar sig mycket på att lägga emphasis på Sveriges ordförandeskap i EU, att Sverige ska föra en politik som stärker den europeiska gemenskapen och som värnar om ett starkare Europa. Ambitionen att ta vara på möjligheten för att kunna anpassa agendan och samarbetet i Europeiska unionens råd är något som båda deklarationerna lägger stor vikt på eftersom, enligt båda, ligger i Sveriges främsta intresse. En tendens som kan tolkas som en realistisk idé, eftersom det stärker Sveriges maktposition inom den politiska sfären i Europa.

Båda ministrarna talar om det fördjupade relationen med EU som en stark positiv faktor. Dock med till synes olika syften, 2010-års deklaration och utrikesminister Carl Bildts med att stärka Sveriges intressen och internationella samarbeten i Europa och 2023-års deklaration med utrikesminister Tobias Billström för att stärka Sverige och Europa mot ett aggressivt Ryssland. Sveriges roll som ledande aktör i att planera och leda ministerrådet i och med ordförandeskapet är i båda deklarationerna av ett betydande värde, även om de skiljer sig i deras slutgiltiga mål med deras ordförandeskap.

6.0 Sammanfattande konklusion

För att slutligen konkludera studien bör det först nämnas att deklARATIONERNA, utifrån analysen, skiljer sig inte bara i innehåll utan främst i den geopolitiska kontexten som de presenterades i. DeklARATIONERNA som grundar sig i tal framförda av respektive utrikesminister kan bedömas vara en produkt av den samtid som de sammanfattades i, 2010 under ett lugnare och optimistiskt Europa och 2023 ett mer polariserat politisk klimat tillsammans med ett Europa i krig. Givet det korta spannet på 13 år har det hänt mycket i vårt närområde som har fått utrikespolitiken att förändras, vilket har lett till fler divergenser i och skiljaktigheter i texternas innehåll, trots att ministrarna tillhör samma regeringsparti. Ytterligare nationella och interna faktorer kan påverka skillnaderna, med Sverigedemokraternas ökade inflytande och makt i Tidöregeringen.

På det stora hela är det verkligen två olika deklARATIONER och sänder två olika signaler. Även om innehållet och synen på internationellt samarbete i princip är samma, signalerar 2023 års utrikesdeklARATION ett mer realistiskt förhållningssätt till hela världen tillika Sveriges närområde. UtrikesdeklARATIONEN ÅR 2010 är mer liberal än 2023 års motsvarande, och den slutsats man kan dra från undersökningen är att realismen fått större utrymme i den nuvarande borgerliga regeringen än 2010.

Det går också att konstatera att det skett stora förändringar utrikespolitiskt såväl som inrikespolitiskt sedan 2010. Ryssland har börjat föra en offensiv och militär utrikespolitik, samtidigt som Sverigedemokraterna dels lyckats att förflytta den politiska debatten samtidigt som de nu också sitter i regering. Denna undersökning syftar inte till att identifiera orsaker till att skillnaden existerar, men för framtida studier kan det vara intressant att studera de nämnda faktorerna och hur de påverkat den utrikespolitiska politiken.

Avslutningsvis står vi som författare ödmjuka inför att andra metoder och andra teorier kunnat leda till andra resultat. Intressanta metoder som man hade kunnat använda i stället för idéanalys är bland annat kvantitativ textanalys. Man hade kunnat identifiera värdeladdade ord och sedan jämföra hur många gånger de dyker upp i varje deklARATION för att sedan dra slutsatser i hur deklARATIONENS innehåll har förändrats och utöver det också identifiera eventuella likheter. Det hade också varit intressant att använda andra teorier än liberalismen och realismen. Teorier

som feminism och konstruktivism var förslag som diskuterades i början av skrivandeprocessen, men ratades på grund av att vi ansåg realismen och liberalismen vara mer intressanta och relevanta för frågeställningen.

7.0 Referenser

Boréus, Kristina & Bergström, Göran. 2012. Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur s. 13-48

Ericson, Magnus. 2021. Liberalism. Gustavsson, Jakob & Tallberg, Jonas (red). *Internationella relationer*. Lund: Studentlitteratur. s. 83-199

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena. 2017. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan. Stockholm: Wolters Kluwer

Fägersten, Björn & Jerdén, Björn. 2018. En moralisk stormakt i post-neutral tappning: Svensk utrikespolitik 2011–2018. *Skandinavisk tidskrift for Internasjonale Studier* 76(4): 343-354.

Hall, Martin. 2021. Realism. Gustavsson, Jakob & Tallberg, Jonas (red). *Internationella relationer*. Lund: Studentlitteratur. s. 65-81

Rizk, Marie-Rose. 2016. *Hur Sverige identifierar sig i utrikespolitiken*. Uppsala universitet. Tillgänglig: [Hur Sverige identifierar sig i utrikespolitiken](#)

Svärd, Per-Anders & Bergström, Göran. 2012. Idé och ideologianalys. Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur s. 139-173

Utrikesdeklarationer

Regeringskansliet. 2010. *Regeringens Deklaration 2010*. Tillgänglig: [Utrikesdeklaration-Carl Bildt-2010\(PDF\)](#) (hämtad 2023-04-25)

Regeringskansliet. 2023. *Regeringens Deklaration 2023*. Tillgänglig: [Utrikesdeklaration-Tobias Billström-2023\(PDF\)](#) (hämtad 2023-04-25)

Elektroniska referenser

Europeiska rådet. 2023. *EU-ordförändskapet*. Tillgänglig: [EU-ordförändskapet-Europeiskaunionensråd](#) (hämtad 2023-05-15)

Försvarsmakten. 2020. *Avlidna och stupade i utlandsstyrkan*. Tillgänglig: [Avlidna och stupade i utlandsstyrkan - Försvarsmakten](#) (hämtad 2023-05-16)

Kommerskollegium. 2020. *Ryssland–EU – bilaterala partnerskaps- och samarbetsavtalet pausat*. Tillgänglig: [Ryssland | Kommerskollegium](#) (hämtad 2023-05-21)

Nationalencyklopedin. *Alliansen*. Tillgänglig: [Alliansen - Uppslagsverk - NE.se](#) (hämtad 2023-05-21)

Nationalencyklopedin. *Ukrainakriget*. Tillgänglig: [Ukrainakonflikten - Uppslagsverk - NE.se](#) (hämtad 2023-05-21)

Regeringskansliet. 2023. *Det svenska EU-ordförändskapets prioriteringar presenterade*. Tillgänglig: [Det svenska EU-ordförändskapets prioriteringar presenterade - Regeringen.se](#) (hämtad 2023-05-16)

Regeringskansliet. 2023. *Sanktioner mot Ryssland*. Tillgänglig: [Sanktioner mot Ryssland - Regeringen.se](#) (hämtad 2023-05-16)

Regeringskansliet. 2023. *Humanitärt och civilt stöd till Ukraina*. Tillgänglig: [Humanitärt och civilt stöd till Ukraina - Regeringen.se](#) (hämtad 2023-05-15)

Regeringskansliet. 2023. *Militärt stöd till Ukraina*. Tillgänglig: [Militärt stöd till Ukraina - Regeringen.se](#) (hämtad 2023-05-15)

TT Nyhetsbyrån. 2022. *Tidöavtalet*. Tillgänglig: [Tidö-avtalet \(PDF\)](#) (hämtad 2023-05-17)

